

QUINZÈ CONCURS DE RELATS BREUS DE DONES

“Paraules d’Adriana”

CATEGORIA SANT ADRIÀ 2.015

AUTORA: ANNA Mª SAURA PASSARELL

EL BADIU

Moltes tardes, quan la senyora Mercè, la mestra, els hi diu a tots que ja és hora de plegar, a l’Elena l’agafa de sorpresa i acota el cap perquè ningú noti l’aclaparament que se li fica a les parpelles. Recull les coses d’estudi, les encabeix a la cartera a poc a poc i es posa a la filera sense dir res. A la sortida, tot és brogit de crits i corregudes, empentes i bescanvi de cromos de les preses de xocolata, el somriure dels avis i les mares que lliuren la xavalla per al tebeu dels dijous, i el sol de mitja tarda embolcallant-ho tot, enduent-se en un tres i no res l’olor de resclosit de l’escola.

L’Elena torna sola a casa, arrossegant les sabates plenes de pols i les trenes esbullades. Només ha de creuar el carrer per anar a casa seva. El grinyol de la porta vella i atrotinada del rebedor li farà saber a la mare que ha arribat i de seguida deixarà, com cada dia, la roba que cus damunt la cadira. El temps de bonança ja es fa notar i s’hi està bé a l’eixida coberta que dóna al pati empedrat, arran dels porticons oberts de bat a bat, mentre corre l’aire tebi que llisca entre les fulles tendres de la figuera i li lleva l’olor que es barreja amb la de menta fresca, la que cada primavera rebrota en els testos petits del porxo. En un racó, la ràdio omple la cambra amb la monodia de cada tarda, que alterna aquella veu que no s’esvera mai amb el rum-rum de la tonada apresada a les altres benvingudes. A la mare li fa companyia quan se’n va tothom i acaba de polir la casa, tota sola. Després caldrà cosir botons i desfer vores, eixamplar

les costures, fer sargits, o donar embastes al retall blau cel que la setmana passada va comprar per fer-li a l'Elena una faldilla prisada per damunt dels genolls, i uns pantalons balders de nen petit amb bolquers per al seu germà, ara que ja s'ensuma la calor de l'estiu.

Encara no és diumenge i tot ho deixa estar quan arriba la nena per rebre-la amb un somriure de complaença assossegada, alhora que s'engalta per al petó de l'habitud. En acabat, anirà a la cuina portada per l'esma controlada de qui no té cap pressa perquè passi el temps, despenjarà la bossa de pa on guarda la barra de mig encara prou tendre del matí, li farà la creu de la benedicció i en tallarà un tros en el que hi càpiga un bocí de la presa de xocolata negra i lleugerament amarga que descansa al rebost.

Però l'Elena ja no la sent, l'amargor. Ni la gana. Ja fa temps que tant se li'n dóna la flonjor de la molla i la dolçor aspre del farcit, encara que s'ho empassi per no haver de prendre altre cop aquell xarop fosc i fastigós, el que anuncia la veu que rosega la ràdio cada tarda per als marrecs que li fan ganyotes al menjar, o hagi de sentir-se dir que està carregada de romanços, que es morirà si no menja, com els nens que passen fam perquè no tenen res per endur-se a la boca. És el discurs de sempre i massa se'l coneix. Més li valdrà callar i parar la mà per entomar la berena, mentre es distreu guaitant la flor de nit que creix al pati, reblerta de llavors negres amb les què sovint omple el plat abonyegat de la fireta, on prepara el menjar de la nina quan té gana. És la mare qui porta el còmput de les hores de vetlla i ella no pot gosar encallar el curs del quotidià. Més li val. Tot forma part del ritual de la infantesa, de la inconsciència confiada, emparada en el seu posat de nena amb trenes i genolls esberlats per aquelles ferides que no li fan cap mal.

L'Elena, tot i tenir només set anys, ja sap de la seva ànima, i la manega quan li ve de gust i quan la deixen estar sola. Cada dia té pressa per gaudir d'una estona ben seva. Només llavors podrà esborrar les arestes del camí que refà cada dia en ziga-zaga, i fixarà només els rostres que s'estima a les línies planeres. No perd ni un segon en planys ni protestes, i amb el pa i la xocolata encara a la mà fa el saltiró que l'enfila al llindar de la finestra enreixada de verd, la que dóna al carrer, on el temps serà per a ella sola a redós del tràfec de la gent gran, un cop acomplerts els moviments reglats. Allà dalt es desfà dels records molestos de la nit, quan gairebé tothom dorm i el pare travessa la seva porta sense balda per grapejar-la tota i desvetllar-li el son. Ell ja no pot trigar massa i ha espavilar-se per poder badar tranquil·la i engabiada pujada al seu racó, abans no se la miri amb els seus ulls empudegats de vi i s'escarxofi al seu costat, fent-li tot de preguntes que no contestarà. Mai es deixa envescar i ell prou que ho sap. No pot entendre per què cada dia s'hi escarrassa. Que no sap que de dia no pot fer-li cap mal?

Sort en té del seu badiu, l'Elena. Des d'ell esguarda el món de l'altra banda, on res no barra el pas, desconegut, immens, i tan segur! Com li ha de tenir por? Allà ningú la veu ni sap ni li demana, i ella pot fer i desfer, negar si vol, i ser invisible. Pot agafar la mà de qualsevol amb l'ànima despresa i les trenes desfetes. Sap de cert que llavors podrà trencar carrers, passar pels descampats entre l'herbam, atansar-se a les bòbiles de darrera ca seva, on no passa ningú, i córrer i caure i tornar-se a aixecar sense esgarrifs ni planys ni renys. O rodejar els camins traçats per copsar tota l'olor de la terra mullada, trepitjar els bassals i esquitxar-se el mitjons nous, aquells d'on pengen boles de llana pels cantons, els dels diumenges. Esperar que es faci de nit i jeure a

qualsevol lloc, quan estigui cansada, per mirar sense basarda com es pon el tel negre del cel, fins i tot això. Pot anar de pressa o a poc a poc, decidir què li ve més de gust, allà que no hi ha llits, ni cambres amb flors pintades a les parets, ni sostres ennegrits per l'ombra tèrbola de l'espant. Ni grapes brutes. En aquest silenci que no l'increpa ni s'atansa s'hi voldria quedar a berenar. Però les reixes repintades de verd cada estiu són el límit dels ulls, del so i el tacte de les mans de la gent que passeja en la calma del carrer i sort, no ho són del pensament, d'un somni prou bonic i lax com perquè el somriure que secreteja més avall de la gola, per on batega el pit, no formi part també de l'oblit, del no-res.

Allà enfilada cabdella pensaments: l'àvia, les visites de les tardes de festa a casa dels cosins, el tiet que se l'enduu de passeig al parc del gronxador, la palma que la padrina li emplena de confits, les estovalles maques que la mare posa a taula quan vénen els parents, els seus amics... Què deuen estar fent ara en acabar el berenar? El més segur és que expliquin a la mare que avui el Ramon no ha anat a escola, que el seu germà Miquel els ha dit a la filera que formen per entrar, que tenia l'escarlatina i tot li cou, que la mestra els ha fet callar, perquè tots s'han esverat quan ell els detallava com tenia la pell i que el coll li crema, al pobrissó. I explicaran, també, que avui la senyora Mercè els ha ensenyat una cançó, una altra per cantar quan vagin d'excursió, encara que sigui al cim escarransit del costat a enterrar la sardina, perquè més enllà no han anat mai i molt menys han tornat a baixar quan es fa fosc, ni han fet una foguera per escalfar-se mentre canten, com diu la lletra de la corrandà que ara han de passar a net a la llibreta, abans de fer el dibuix. Tots buidaran el pap de la pila de coses que els han passat durant el dia, i més que se n'empescaran. Ella no que és sorruda. Això és el que li diuen tot sovint i a ella tant li fa.

A voltes pensa en l'àvia, en el plat que cada migdia li té a punt a la taula, mentre sa mare treballa fora de casa, o en quan es queda a dormir a casa seva i a l'endemà li dóna pa amb vi i sucre per esmorzar i després, per la tarda, pa amb oli ben ensucrat també, formant aquella crosta dolça que li fa tornar la gana que els altres dies no apareix ni a empentes. O amb l'oncle, que arriba tard, però que la fa riure tant amb les seves ganyotes embromades abans d'anar-se'n a dormir al llit que l'àvia li prepara un cop ha girat i regirat moltes vegades el matalàs de llana, fins a deixar-lo tan tou que nota com s'enfonsa sota seu abans de tancar els ulls, i es dorm tan ràpid... I tot seguit li vindrà al cap la fotografia que li va fer el tiet al banc de pedra del parc, vestida de blanc, sabates i tot, amb la diadema ampla que no deixava que els cabells li anessin a la cara. Llavors era diumenge i la mare els hi va deixar solts i lluents. O la que li van fer amb els companys als graons de l'escola, els que ara veu buits i plens de la pols que fa poc han aixecat ella i els seus companys.

A prop passa la Marta, la filla del carboner, de la mà de sa mare. Ella sí que la veu i la saluda. Encara pot endevinar-li el desconsol als ulls per la mort del seu pare i l'Elena no entén per què va plorar tant quan, pels volts de Nadal, el van anar a enterrar.

Cada dia les desa, les seves cabòries, als racons de les voreres, com qui deixa pedretes per no perdre's quan vulgui tornar a saltar ben lluny de les reixes que li toquen el nas. Ja li està bé que no s'hi fixin en ella, allà quieta, sense fer cap soroll, potser pensant que ja està avorrida de jugar, la molt ganàpia. Ells, els grans, es creuran que només bada, sense més, mentre té el cap ple de crits i de rialles, o tristors sense massa importància, algun petit caprici potser, criaturades. Cal que creixi encara i es faci una dona com cal.

Mentrestant, haurà de fer veure que no té ànima, com els arbres i les flors que fan tant de goig i saben ésser dòcils, deixant-se fer sense queixar-se.

S'asseu amb els genolls plegats i perd la memòria d'aquella por que a vegades li cou i que és tan lletja. L'Elena mai la deixa pujar a la seva finestra, així hi pot entaforar un buit prou generós on càpiga la veu de quan està contenta, fregant les de tots els que ella estima. Encara pot romandre-hi una estona més fins que la mare la reclami per sopar i hagi de sentir els xarrups repugnants que cap llindar ofega. Dirà que no té gana, malgrat ningú no se la cregui. Tampoc ho espera, tant se val, només és una nena i les nenes no han d'obrir la boca si no és per dir bon dia i deixar que tot seguit parlin els grans o s'escriassin amb les seves paraules esmolades. D'acord, la tancarà, com cada vespre. Així la mare se l'endurà a la porta del carrer per fer-la menjar de la cullera que li acosta a la boca, una per cadascun. Aquesta de mig plena per l'Andreu, el seu germà petit, que encara menja poc, i aquesta de més gran per la iaia Consol, i l'altra serà per la Montserrat, ¿i aquesta per a qui? Aquesta per la mama i per a mi. L'Elena parla ara que està ben lluny del menjador, ben lluny del seu nom malmès vora la taula, entre les cullerades de la por.

De grat voldria arrencar a córrer ara mateix i pensa en el seu germà que encara és massa petit per poder acompanyar-la i per entendre de què li pot servir. L'agafaria de la seva mà menuda per endur-se'l abans no es fes gran, gran com ella, que sap qui són el Reis i ja en té prou per saber-ho tot. La màgia només existeix fora de casa, lluny d'allà, prou lluny perquè ningú la trobi. Però més val que se n'estigui de demanar res que no li toca, que ofegui les paraules i clogui el puny i els ulls quan no la miren. Encara ha de créixer una mica més. No sap quan serà això, i tant de bo algú l'hi pogués dir.

Després... ningú ha pensat en posar una balda a la porta, rere la què ella espera que vingui aviat la son, tampoc avui. Ja no podrà demanar-la, cada dia es fa tard i la mare ja dorm. I demà, quan l'hora del rellotge avisi el sol, haurà perdut altre cop la memòria de la seva nuesa encallada a la nit. Llavors, de bon matí, es tornarà a llevar, i la dona que ignora els records i els oblits del cap que ella pentina, li trenarà els cabells altra vegada. Encara no serà diumenge i sortirà rebent a picar la porta dels amics, que l'apropen a un món del què no pot disposar. Esperarà, com sempre, a fora, imaginant-se la seva cambra sense balda, i la gira dels llençols neta i eixuta de plors somorts contra el coixí. Quan surtin diran el seu nom, Elena, amb la cadència dolça que li agrada i ella se'l podrà endur de nou al llindar de la finestra, ben abrigat en el farcell on sempre guarda seus records i anhels més bonics. Allà, encara que estigui sola, hi ha reixes i ningú no pot gosar llevar-les. Ningú, allà, pot violar el seu pensament abstret en les llambordes del carrer i la gent que sense adonar-se'n les trepitja. Però l'Elena sí ho sap, i s'hi deleix amagant els seus secrets, que va enfilant cada dia als racons de les voreres, on estima el seu nom.

El pare pinta l'enreixat cada estiu, com tots els pares fan a l'hora del pa i la xocolata, pensant en el sopar a la taula i el descans. Però el pare de l'Elena no, el pare de l'Elena pensa en la seva porta, sense balda. Tot i així, l'Elena encara pot somriure, per sort ell mai podrà descobrir el seu amagatall.